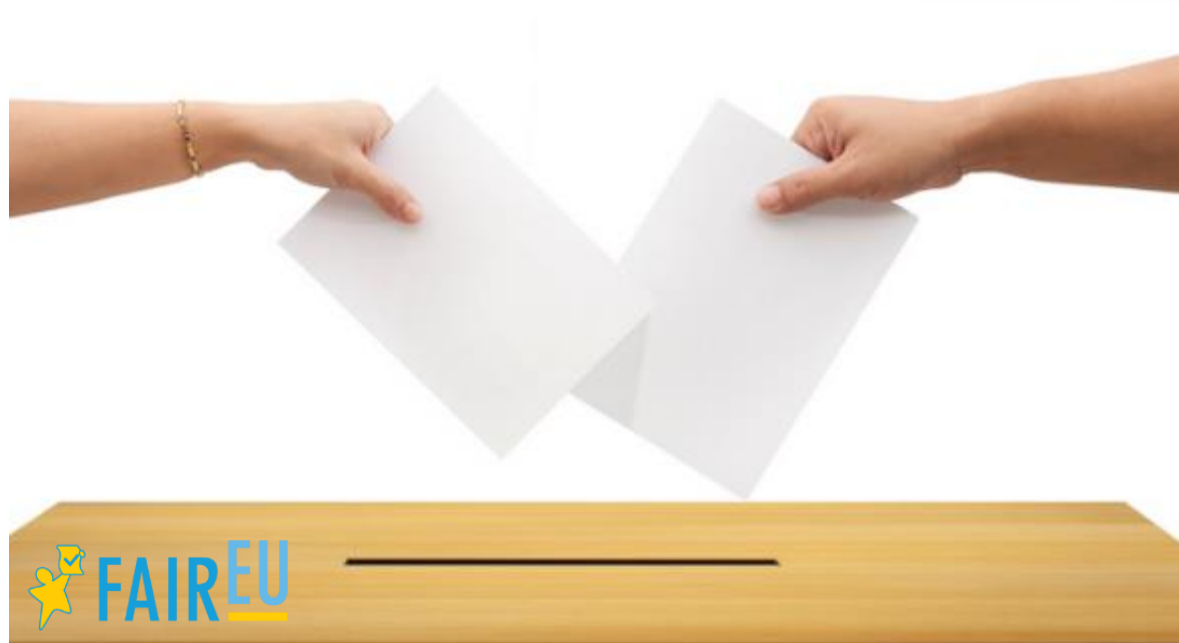

PRZESZKODY W ZAKRESIE SWOBODNEGO PRZEMIESZCZANIA SIĘ I UDZIAŁU W ŻYCIU POLITYCZNYM MOBILNYCH OBYWATELI UE

Streszczenie

ECAS Bruksela, kwiecień 2019 r.

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym mobilnych obywateli UE

Autorzy: Anna Zaremba, Marrit Westerweel

Redaktor: Assya Kavrakova

Niniejsza publikacja została opracowana w ramach projektu FAIR EU. Projekt FAIR EU został sfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej „Prawa, równość i obywatelstwo” (2014–2020). W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono poglądy autora, który ponosi wyłączną odpowiedzialność za jego treść. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania zawartych w nim informacji.

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

Wstęp

Prawo do swobodnego przemieszczania cieszy się dużym poparciem obywateli UE i jest jednym z jej najcenniejszych osiągnięć. W 2017 r. około 17 mln obywateli UE mieszkało w państwie UE innym niż ich własne (Eurostat 2017).

Obywatelstwo UE daje każdemu z jej obywateli prawo do głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego i wyborach lokalnych w państwie członkowskim miejsca zamieszkania na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa. Jednak ze względu na różne przeszkody i brak świadomości udział mobilnych obywateli UE w wyborach lokalnych i europejskich w przyjmujących państwach członkowskich pozostaje ograniczony.

Celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie streszczenia „Sprawozdania podsumowującego dotyczącego przeszkód w zakresie swobodnego przemieszczania się i ich wpływu na udział mobilnych obywateli UE w życiu politycznym”. W niniejszym sprawozdaniu, opracowanym w ramach projektu FAIR UE¹, przedstawiono analizę przeszkód, na jakie napotykają się mobilni obywatele UE przyjeżdżający do innego państwa członkowskiego lub mieszkający w innym państwie członkowskim, a także starający się aktywnie uczestniczyć w życiu politycznym.

Ponieważ podejście projektu FAIR UE opiera się na założeniu, że swoboda przemieszczania się i prawa polityczne mobilnych obywateli UE są ze sobą ściśle powiązane, w niniejszym streszczeniu przedstawiono główne wyzwania związane ze swobodą przemieszczania się i prawami politycznymi w Belgii, Francji, Grecji, Irlandii, Luksemburgu i Portugalii – krajach o największym udziale mobilnych obywateli UE w ogólnej liczbie ludności (Eurostat 2017) i najniższym odsetku mobilnych obywateli UE zarejestrowanych na potrzeby wyborów lokalnych². W państwach członkowskich zorganizowano sześć grup fokusowych w celu omówienia tej kwestii z organami władzy publicznej, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, ekspertami prawnymi i obywatelami.

Sprawozdanie zawiera również zalecenia dotyczące zwiększenia stopnia zaangażowania w wyborach, równości, uczciwości i udziału mobilnych obywateli UE.

---

¹ <https://faireu.ecas.org/> (dostęp: 15 marca 2019 r.)

² Komisja Europejska, Sprawozdanie w sprawie stosowania dyrektywy 94/80/WE ustanawiającej szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych, dokument dostępny tutaj: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0044> (dostęp: 15 marca 2019 r.)

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się

W 2017 r. mobilni obywatele UE stanowili prawie 8% ogółu ludności Belgii (Eurostat 2017). Najliczniej reprezentowane kraje to: Francja (12%), Włochy (12%), Holandia (12%), Rumunia (6%), Polska (5%), Hiszpania (5%), Portugalia (3%) i Niemcy (3%)³.

Obywatele UE i członkowie ich rodzin spoza UE napotykać różne przeszkody w korzystaniu z prawa do swobodnego przemieszczania się w odniesieniu do ich praw pobytu oraz dostępu do systemów zabezpieczenia społecznego i opieki zdrowotnej. Do najczęstszych problemów należą:

- długie opóźnienia w uzyskiwaniu dokumentów pobytowych,
- regularne kontrole pobytu obywateli UE i członków ich rodzin przeprowadzane przez policję,
- ścisła interpretacja niektórych pojęć, takich jak „wystarczające środki” i „nieracjonalne obciążenie” dla systemu zabezpieczenia społecznego, prowadząca do odmowy prawa pobytu i wydaleń: w 2016 r. 1918 mobilnych obywateli UE otrzymało nakaz wydalenia z powodu braku wystarczających środków finansowych⁴,
- nadmierne wymagania i nieuzasadnione powody odmowy wydania wizy członkom rodzin obywateli UE będącym obywatelami państw trzecich.

Przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym w Belgii

W ostatnich wyborach lokalnych w Belgii, które odbyły się w październiku 2018 r., na listę wyborców wpisało się zaledwie 17,45% uprawnionych do głosowania mobilnych obywateli UE. Zainteresowanie wyborami europejskimi wśród mobilnych obywateli UE jest jeszcze mniejsze: tylko 10% z nich zarejestrowało się, aby wziąć udział w wyborach w 2014 r.⁵

Najważniejsze przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym:

- obowiązkowe głosowanie: mobilni obywatele UE, którzy wpiszą się na listę wyborców na potrzeby wyborów lokalnych lub europejskich, zobowiązani są do regularnego udziału w głosowaniach, chyba że złożą wnioski o wykreślenie ich z rejestru,
- ograniczona dostępność informacji dotyczących procesu rejestracji,
- brak zaangażowania belgijskich polityków i partii politycznych,
- wymóg wpisania się na listę wyborców na kilka miesięcy przed wyborami. Wielu obywateli, którzy często podróżują w związku ze swoją pracą, nie wie, czy będzie w Belgii w dniu wyborów, więc zobowiązanie się do głosowania poprzez wpisanie na listę wyborców z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem może być ograniczające.

³ https://www.myria.be/files/MIGRA2018_FR_C2.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

⁴ FEANTSA, Fitness Check Report for Belgium A review of the state of compliance of Belgium's implementation of Directive 2004/38 on residence rights of EU citizens and their family members, 2018 r., dokument dostępny pod adresem: https://www.feantsa.org/download/prodec-legal-fitness-check_belgium1860392861562691280.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

⁵ CSES, Final Report Study on the Conduct of the 2014 Elections to the European Parliament, 2015 r., dokument dostępny pod adresem: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/final_report_2014_ep_elections_study_cses_10_march_2015_en.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym

Członkowie grupy fokusowej w Brukseli ustalili, że niektóre przeszkody napotymane przez mobilnych obywateli UE w zakresie swobodnego przemieszczania się mogą mieć negatywny wpływ na włączenie polityczne i gotowość do udziału w wyborach lokalnych.

W szczególności długie wizyty, prośby o niepotrzebne dokumenty i opóźnienia podczas ubiegania się o zezwolenie na pobyt mogą zniechęcać mobilnych obywateli UE i utrudniać im udział w lokalnym życiu politycznym.

Za czynnik zniechęcający uznano również ryzyko wydalenia z kraju. Mobilni obywatele UE, którzy mają nieuregulowaną sytuację materialną i zawodową, nie rejestrują się w swoim okręgu, obawiając się wydalenia, w związku z czym nie będą mogli wziąć udziału w wyborach.

FRANCJA

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się

W 2015 r. we Francji mieszkało 1,504 mln mobilnych obywateli UE, co stanowiło 2,3% całkowitej liczby mieszkańców. Większość z nich pochodziła z Włoch (4,5%), Portugalii (4,3%), Zjednoczonego Królestwa (4,3%), Hiszpanii (3,6%) i Rumunii (3,2%)⁶.

Obywatele UE i członkowie ich rodzin spoza UE napotykają różne przeszkody w korzystaniu z prawa do swobodnego przemieszczania się we Francji. Do najbardziej uporczywych problemów należą:

- trudności w uzyskiwaniu dokumentów pobytowych. Prefektury we Francji często odmawiają wydania dokumentów pobytowych obywatelom UE, ponieważ mobilni obywatele UE nie mają obowiązku zameldowania się we Francji. Stwarza to utrudnienia dla osób, które muszą wykazać, że mieszkają we Francji, aby otrzymać świadczenia socjalne,
- problemy z dostępem do niektórych świadczeń socjalnych wynikające z braku komunikacji i współpracy między organami krajowymi i/lub trudności w ustaleniu państwa właściwego,
- praktyki dyskryminacyjne dotyczące opłat za naukę, dostępu do edukacji i uznawania dyplomów akademickich,
- trudności związane z ubieganiem się o wizę lub dokument pobytowy, gdy akt małżeństwa został wydany przez państwo nienależące do UE.

Przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym

W 2014 r. na potrzeby wyborów lokalnych i europejskich zarejestrowało się odpowiednio 23% i 20% mobilnych obywateli UE⁷.

Główne przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym we Francji, które ustalono podczas badania:

- złożone procedury rejestrowania się na potrzeby udziału w wyborach,
- brak kampanii przed rejestracją prowadzonych przez organy krajowe,
- ograniczona dostępność informacji dotyczących procesu rejestracji,
- ograniczona liczba kampanii informacyjnych prowadzonych przez organy lokalne.

⁶ <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3633212> (dostęp: 15 marca 2019 r.)

⁷ <https://www.insee.fr/fr/statistiques/1379723#graphique-figure1> (dostęp: 15 marca 2019 r.)

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym

Mobilni obywatele UE i członkowie ich rodzin spoza UE napotykają na przeszkody i opóźnienia przy ubieganiu się o dokumenty pobytowe lub podejmowaniu prób uzyskania świadczeń socjalnych. Biorąc pod uwagę te negatywne doświadczenia, niektórzy obywatele UE mogą nie czuć się zachęceni do wpisywania się na listę wyborców, ponieważ mogą spodziewać się podobnie uciążliwych procedur. Ponadto obywatele UE, którzy napotykają trudności przy próbie połączenia się z członkami rodziny z państwa trzeciego, mogą być zbyt zajęci życiem rodzinnym, aby uznać udział w życiu politycznym za istotny.

Mobilni obywatele UE napotykają trudności przy próbie zameldowania się we Francji, ponieważ w ich przypadku nie ma takiego wymogu prawnego. Jednocześnie muszą udokumentować swoje miejsce zamieszkania, aby zostali wpisani na listę wyborców. Chociaż władze francuskie akceptują inne dowody pobytu niż karta pobytu, cały proces i procedury mogą być zbyt uciążliwe dla niektórych mobilnych obywateli UE.

LUKSEMBURG

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się

W 2018 r. w Luksemburgu mieszkało 244 400 mobilnych obywateli UE. Najliczniej reprezentowane kraje to Portugalia (40%), Francja (18,7%), Włochy (9%), Belgia (8%) i Niemcy (5,6%).⁸

O ile podróżowanie do Luksemburga lub mieszkanie w Luksemburgu dla wielu osób nie sprawia trudności, niektórzy mobilni obywatele UE napotykają uporczywe przeszkody, takie jak:

- nadmierne wymagania w całym procesie uzyskiwania dokumentów pobytowych, w szczególności w przypadku osób pracujących na własny rachunek i studentów,
- trudności w dostępie do niektórych świadczeń socjalnych wynikające z braku współpracy między organami krajowymi,
- dyskryminacja i utrudnienia w zakresie dostępu do zatrudnienia lub podczas zakładania własnej działalności gospodarczej.

Przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym

W 2018 r. na listę wyborców na potrzeby wyborów europejskich wpisanych zostało jedynie 20 660 mobilnych obywateli UE, co stanowi 15% osób do tego uprawnionych. Jednocześnie 23% z nich wpisało się na listę wyborców na potrzeby wyborów lokalnych.

Przeszkody w zakresie udziału mobilnych obywateli UE w życiu politycznym:

- skomplikowany system wyborczy (system proporcjonalny lub większościowy, w zależności od wielkości gminy; różne formy głosowania),
- obowiązkowe głosowanie:
- bariera językowa: wielojęzyczność jest częścią codziennego życia ludzi mieszkających w Luksemburgu, prawnie i społecznie, ponieważ poszczególne kantony używają języka francuskiego, niemieckiego i/lub luksemburskiego,
- mała widoczność zagranicznych kandydatów startujących w wyborach,

⁸ <https://statistiques.public.lu/catalogue-publications/luxembourg-en-chiffres/2018/luxembourg-chiffres.pdf>

- wymóg posiadania miejsca zamieszkania w przypadku wyborów lokalnych: aby móc oddać głos, mobilni obywatele UE muszą przebywać w Luksemburgu od co najmniej 5 lat, a ostatni rok pobytu przed złożeniem wniosku o wpisanie na listę wyborców musi być nieprzerwany⁹,
- wymóg rejestracji z dużym wyprzedzeniem (obywatele UE muszą się zarejestrować najpóźniej 87 dni przed nadchodzącymi wyborami¹⁰).

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym

Członkowie grupy fokusowej w Luksemburgu wskazali, że negatywne doświadczenia, przeszkody i dyskryminacja, jakich doświadczają mobilni obywatele UE w kontaktach z luksemburskimi urzędnikami, mogą mieć negatywny wpływ na ich poczucie przynależności oraz na proces integracji. W rezultacie mobilni obywatele UE, którzy czują się niechciani, nie uznają uczestnictwa w życiu politycznym za istotne.

Ze względu na brak współpracy między państwami członkowskimi niektórzy mobilni obywatele UE mogą zostać pozbawieni dostępu do niektórych świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego, w związku z czym mogą pozostać bez wystarczających środków. Obywatele znajdujący się w takiej sytuacji prawdopodobnie nie uznają udziału w życiu politycznym za osobisty priorytet.

PORTUGALIA

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się

W 2017 r. w Portugalii przebywało 136 886 mobilnych obywateli UE. Większość z nich pochodziła z: Rumunii (22,5%), Zjednoczonego Królestwa (16%), Francji (11%), Włoch (9%) i Hiszpanii (9%).¹¹

Najbardziej uporczywe przeszkody zgłaszane przez mobilnych obywateli UE i członków ich rodzin spoza UE związane są z prawem pobytu i dostępem do świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego. Są to m.in.:

- trudności związane z ubieganiem się o wizę lub pobyt, gdy akt małżeństwa został wydany przez państwo nienależące do UE,
- nadmierne wymagania w stosunku do mobilnych obywateli UE dotyczące uzyskiwania dokumentów pobytowych,
- dyskryminacja ze względu na narodowość,
- problemy związane z dostępem do niektórych świadczeń socjalnych, np. emerytur, wynikające z opóźnień w komunikacji między Portugalią a innym państwem członkowskim.

Przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym

W 2017 r. na liście wyborców w Portugalii zarejestrowanych było 14 194 mobilnych obywateli UE, czyli 12,3% osób uprawnionych do głosowania. Wśród zarejestrowanych najwięcej było obywateli Niemiec (22%), Luksemburga (19,7%), Holandii (17,2%), Belgii (17,1%) i Hiszpanii (16,2%). Natomiast

⁹ Besch S. i in., Report on Political Participation of Mobile EU Citizens: Luksemburg, 2019 r., dokument dostępny pod adresem: https://faireu.ecas.org/wp-content/uploads/2019/02/FAIREU_Luxembourg.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

¹⁰ Tamże.

¹¹ Oliveira C.R. i in., Report on Political Participation of Mobile EU Citizens: Portugal, 2019 r., dokument dostępny pod adresem: https://faireu.ecas.org/wp-content/uploads/2019/02/FAIREU_Portugal-1.pdf (dostęp: 7 marca 2019 r.)

obywatele UE mieszkający w Portugalii, w przypadku których wskaźnik rejestracji był najniższy, to Bułgarzy (4,4%), Rumuni (2,9%) i Polacy (2,1%).¹²

Najważniejsze przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym:

- brak automatycznej rejestracji,
- brak systematycznych i regularnych kampanii informacyjnych skierowanych specjalnie do mobilnych obywateli UE.

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym

Frustrujące doświadczenia związane z kontaktem z portugalską administracją publiczną zarówno w przypadku mobilnych obywateli UE, jak i członków ich rodzin spoza UE, mogą negatywnie wpływać na chęć obywateli do angażowania się w lokalne życie polityczne.

Bezpośredni wpływ na życie obywateli UE mogą mieć w szczególności trudności związane z uzyskiwaniem dokumentów pobytowych dla członków rodziny spoza UE. Bez dokumentów pobytowych nie można podjąć pracy ani nawet wynająć mieszkania. To z kolei może mieć wpływ na sytuację społeczno-ekonomiczną mobilnych obywateli UE, którzy będą koncentrować się na zabezpieczeniu przyszłości swojej rodziny, a nie na angażowaniu się w lokalne życie polityczne w Portugalii.

IRLANDIA

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się

W 2016 r. w Irlandii przebywało 408 098 mobilnych obywateli UE. Większość z nich to obywatele Zjednoczonego Królestwa, Polski, Litwy i Rumunii¹³.

Zidentyfikowano następujące przeszkody w odniesieniu do swobodnego przemieszczania się i praw pobytu:

- trudności związane z dostępem do mieszkań socjalnych w związku z panującym w Irlandii kryzysem mieszkaniowym,
- nadmierne wymagania i opóźnienia w wydawaniu dokumentów stałego pobytu,
- opóźnienia w wydawaniu wiz członkom rodzin obywateli UE z państw trzecich (niektórzy obywatele zgłaszali opóźnienia przekraczające rok),
- opóźnienia i nadmierne wymagania dotyczące dokumentów pobytowych dla członków rodzin obywateli UE z państw trzecich.

Przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym

W wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. w celu oddania głosu zarejestrowało się 71 735 mobilnych obywateli UE. Spośród nich 51 490 było obywatelami brytyjskimi¹⁴.

¹² Oliveira C. i in, Indicadores de Integração de Imigrantes Relatório Estatístico Anual 2018, 2018 r., dokument dostępny pod adresem:

<https://www.om.acm.gov.pt/documents/58428/383402/Relat%C3%B3rio+Estat%C3%ADstico+Anual+2018+%E2%80%93+Indicadores+de+Integra%C3%A7%C3%A3o+de+Imigrantes.pdf/00de4541-b1ad-42ed-8ce9-33056321ecdb> (dostęp: 7 marca 2019 r.)

¹³ Coutts S., Report on Political Participation of Mobile EU Citizens: Ireland, 2018 r., dokument dostępny pod adresem:

https://faireu.ecas.org/wp-content/uploads/2019/02/FAIREU_Ireland.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

¹⁴ Tamże.

Przeszkody w zakresie udziału mobilnych obywateli UE w życiu politycznym:

- brak automatycznej rejestracji na liście wyborców,
- udział policji w rejestracji na potrzeby wyborów europejskich (mobilni obywatele UE muszą przedstawić dokument stwierdzający, że nie będą głosować w wyborach do Parlamentu Europejskiego w innym państwie członkowskim, który musi zostać poświadczony i podpisany przez policjanta (Garda Síochána))¹⁵,
- ograniczona liczba kampanii informacyjnych prowadzonych przez organy krajowe i lokalne,
- małe zaangażowanie partii politycznych w społeczności migrantów.

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym

Niektóre przeszkody napotykane przez mobilnych obywateli UE w Irlandii mogą mieć negatywny wpływ na ich chęć do angażowania się w życie polityczne w kraju przyjmującym. Członkowie grupy fokusowej w Dublinie wspomnieli w szczególności o kryzysie mieszkaniowym, który mógł w nieproporcjonalnie dużym stopniu dotknąć mobilnych obywateli UE znajdujących się w trudnej sytuacji i negatywnie wpłynąć na korzystanie z przysługujących im praw.

Szczególnie uporczywe są przeszkody, na jakie napotykają członkowie rodzin mobilnych obywateli UE z państw trzecich. Wyjątkowo długie opóźnienia w wydawaniu wiz i dokumentów pobytowych utrudniają normalne życie zarówno obywatelowi z państwa trzeciego, jak i małżonkowi będącemu obywatelem UE. Dlatego też obywatele UE, których życie rodzinne jest zagrożone, mogą nie uznawać udziału w lokalnym życiu politycznym za istotny.

GRECJA

W 2011 r. w Grecji mieszkało 199 121 mobilnych obywateli UE¹⁶. Większość z nich pochodziła z Bułgarii, Rumunii, Zjednoczonego Królestwa, Cypru i Polski.

Najbardziej uporczywe przeszkody zgłaszane przez mobilnych obywateli UE i członków ich rodzin spoza UE:

- wymóg udokumentowania posiadania wystarczających środków (zazwyczaj minimum 4000 euro) w celu uzyskania dokumentów pobytowych,
- odmowa prawa pobytu z nieuzasadnionych przyczyn,
- trudności związane z ubieganiem się o wizę lub dokument pobytowy, gdy akt małżeństwa został wydany przez państwo nienależące do UE.

Przeszkody w zakresie udziału w życiu politycznym

Podobnie jak we wszystkich państwach członkowskich, mobilni obywatele UE w Grecji mają prawo do głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych i europejskich. Od 2019 r., wraz z wejściem w życie ustawy 4555/2018 (FEK 133/A/19-7 2018), mają oni również prawo do udziału w wyborach regionalnych w kraju¹⁷.

¹⁵ <https://www.immigrantcouncil.ie/vote> (dostęp: 15 marca 2019 r.)

¹⁶ Christopoulos D. Report on Political Participation of Mobile EU Citizens: Grecja, 2018 r., dokument dostępny pod adresem: https://faireu.ecas.org/wp-content/uploads/2019/02/FAIREU_Greece.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

¹⁷ <https://www.lawspot.gr/nomikes-pliories/nomothesia/nomos-4555-2018> (dostęp: 15 marca 2019 r.)

Według najnowszych danych statystycznych na listę wyborców na potrzeby wyborów lokalnych wpisało się 19 102 mobilnych obywateli (prawie 10%), a na potrzeby wyborów do Parlamentu Europejskiego – 13 098 (6,8%)¹⁸.

Udział mobilnych obywateli UE w życiu politycznym utrudniają następujące przeszkody:

- brak automatycznej rejestracji,
- wymóg ponownej rejestracji przed każdymi wyborami,
- wymóg wpisania się na listę wyborców na kilka miesięcy przed wyborami, np. w przypadku wyborów europejskich w 2019 r. termin wyznaczono na 28 lutego 2019 r.,
- brak systematycznych i regularnych kampanii informacyjnych prowadzonych przez organy krajowe i lokalne.

Przeszkody w zakresie swobodnego przemieszczania się i udziału w życiu politycznym

Członkowie grupy fokusowej w Atenach ustalili, że niektóre nadmierne wymagania w stosunku do mobilnych obywateli UE w Grecji, np. wymóg udokumentowania posiadania wystarczających środków, są nie tylko sprzeczne z prawem UE, ale mogą również zniechęcać mobilnych obywateli UE do angażowania się w życie lokalne. Władze greckie sprawdzają, czy środki są wystarczające nawet w przypadku obywateli, którzy mieszkają w Grecji od dłuższego czasu. To z kolei może podważać poczucie przynależności obywateli UE i sprawiać, że są oni mniej chętni do udziału w głosowaniach.

Grupa fokusowa ustaliła również, że nadmierne wymagania administracyjne, którym podlegają członkowie rodzin obywateli UE z państw trzecich, związane z zaświadczeniami o zameldowaniu, zaświadczeniami o zameldowaniu na pobyt stały i kartami meldunkowymi, mogą być uznawane za przeszkodę w korzystaniu ze swobody przemieszczania się, co z kolei może wpływać na prawa polityczne mobilnych obywateli UE.

---

¹⁸ Christopoulos D. Report on Political Participation of Mobile EU Citizens: Grecja, 2018 r., dokument dostępny pod adresem: https://faireu.ecas.org/wp-content/uploads/2019/02/FAIREU_Greece.pdf (dostęp: 15 marca 2019 r.)

Zalecenia

Rejestracja wyborców

Wprowadzenie automatycznej lub na wpół automatycznej rejestracji wyborców na potrzeby wyborów lokalnych.

Wprowadzenie możliwości zarejestrowania się w celu wzięcia udziału w wyborach przez Internet.

Organy władzy publicznej powinny informować obywateli UE o możliwości wpisania się na listę wyborców podczas pierwszego kontaktu, np. podczas procedury zameldowania.

Informowanie i komunikacja

Organy władzy publicznej powinny przekazywać mobilnym obywatelom UE więcej informacji na temat praw wyborczych i rejestracji wyborców w kilku językach.

Należy regularnie prowadzić kampanie informacyjne. Kampanie te powinny być skierowane do różnych grup społeczno-ekonomicznych i wiekowych.

Organy władzy publicznej powinny wykorzystywać nowe sposoby angażowania obywateli (media społecznościowe, kampanie w Internecie).

Ambasady i konsulaty powinny odgrywać bardziej aktywną rolę w docieraniu do swoich obywateli.

Edukacja obywatelska

Kampanie informacyjne nie powinny ograniczać się do procedur rejestracji, ale powinny również koncentrować się na podnoszeniu świadomości na temat systemów politycznych, roli organów lokalnych, Parlamentu Europejskiego itp.

Szkoły i placówki oświatowe powinny promować edukację obywatelską.
